

Er bestaat geen wetenschappelijk onderzoek dat kan aantonen waarom we ADHD als een ziekte zouden moeten behandelen.

Gedragstoornissen van kinderen zijn een opvoedingsprobleem

“ADHD wordt een levensstijl”

Opvoeding Het gaat niet goed met de kinderen. Liefst één op vier zou met een gedragsstoornis kampen, gaande van ADHD tot lichte vormen van autisme. Professor Paul Verhaeghe (UGent) wil hun problemen geen stoornis noemen. “Het probleem een dergelijke naam geven is er in dit geval een probleem van maken.” Het fenomeen schuilt volgens hem dieper en is zeker niet met medicijnen op te lossen. “Kinderen hebben van thuis uit geen houvast meer en zijn gebaat met meer aandacht van hun ouders.” **Tekst Nico Krols | Foto's Carlo Verfaillie**

Beschuldigt u de mama's en de papa's ervan dat ze hun ouderschap niet serieus nemen?
Paul Verhaeghe: “Er werd alleszins heftig gereageerd door ontzette ouders nadat ik hetzelfde op de radio had verteld. Ik heb inderdaad gezegd dat de toename van ADHD en aanverwante gedragsproblemen aan een opvoedingssituatie te wijten is. Dat wordt onmiddellijk geïnterpreteerd als een beschuldiging aan het adres van de ouders. Anderen zien in mijn uitspraak dan weer een pleidooi om terug te keren naar de tijd van toen, met de vrouw aan de haard en een strenge vader die pedagogische tikken uitdeelt. In die hoek wens ik niet geduwd te worden.”

Maar het aantal problemen neemt wel toe.
“Klopt. Er is een probleem en het is groter dan we vermoeden. Ik werk in de klinisch psychologische en psychiatrische sector. Als ik zie wat er op ons afkomt uit de bijzondere jeugdzorg, dan hou ik mijn hart vast. Al tien jaar zeggen kinderpsychiaters dat ze veeleer de gevolgen van een bredere maatschappelijke problematiek opvangen dan dat ze psychiatrische problemen behandelen. Zij worden overspoeld met gevallen van drugsverslaving en delinquentie. Zowel de bijzondere jeugdbijstand als de kinderpsychiatrie komen handen te kort. De problematiek van de kinderen is veel zwaarder én komt frequenter voor dan vroeger.”

Probleemkinderen kampen met meerdere problemen tegelijk. Waar komen die problemen vandaan?

“Dat is de grote vraag. Ik kan wel zeggen wat het probleem niet is. Er wordt op drie foute manieren gereageerd. Men benoemt een complexe problematiek als een ‘stoornis’ en deelt die op in ADHD, aandachtsstoornissen, NLD, enzovoort. Vervolgens gaat men die stoornissen elk apart pseudomedicaliseren, net alsof het een aandoening is die zich ergens in de hersenen afspeelt en neurologisch of zelfs genetisch te bepalen valt. Tot slot worden die problemen uit hun context gehaald en volledig aan het kind toegeschreven. Maatschappij, socio-economische context, ouders worden niet meer in rekening gebracht.”

“Door het probleem op te splitsen krijg je natuurlijk te maken met kinderen die niet alleen ADHD maar ook dyscalculie of NLD ‘hebben’. Als je een complexe problematiek op voorhand opsplijt, moet je achteraf wel vaststellen dat er verschillende stoornissen tegelijk optreden. Een kind met gedragsproblemen vertoont die uiteraard niet alleen op het vlak van rekenen, maar ook tijdens het eten of bij het spel. Dergelijke problematische gedragingen zijn onderdeel van een groter geheel. Dat opsplitsen in aparte entiteiten met een aparte behandeling binnen een pseudomedisch vertoog is boerenbedrog!”

Maar hoe noem je dat geheel van problemen dan?

“Als je het een naam wil geven, noem het dan een ontwikkelingsprobleem. Belangrijker is dat we erkennen dat het een samenhangend geheel van moeilijkheden betreft. Van alle kinderen met een ‘stoornis’ heeft het grootste deel minstens een tweede, en in veel gevallen zelfs een derde stoornis. Met andere woorden, dat zijn geen aparte zaken. Ze zijn verbonden met een groter probleem. Wat denken de meeste mensen over ADHD? Dat het een neurologische aandoening is die met medicijnen te behandelen valt. Je reinste waanzin. ADHD is niets anders dan wat de afkorting van Attention Deficit Hyperactivity Disorder zegt, een gedrag met een tekort aan aandacht en een teveel aan activiteit. Dat is een puur beschrijvende term. Dat wordt nu als een ziekte gedefinieerd. Maar wetenschappelijk gezien is daarvoor geen basis. Er bestaat geen enkel onderzoek dat kan aantonen waarom we ADHD als een ziekte zouden moeten behandelen.”

Geven we dan medicatie waarvan de werking niet gekend is?

“Ja. Bij een kleine groep blijkt bijvoorbeeld Rilatine te werken. Men weet alleen niet goed waarom. Maar de medicijnen worden zo veelvuldig aan veel te veel kinderen voorgeschreven dat het misdadig wordt. Mijn zoon was tot vorig jaar leider in een

jeugdbeweging. Een beperkt aantal van de kinderen in zijn groep nam geen medicatie. Dat geeft toch te denken. Het risico is dat ik overkom als iemand die naïef tegen alle medicatie is. Je dreigt dan ook de bijzonder kleine groep die de medicatie wel nodig heeft uit te sluiten. Maar wat nu gebeurt, is al te gek. Mochten gedragsstoornissen een medisch probleem zijn, dan moeten we van een epidemie spreken die ongeveer zo breed om zich heen grijpt als de pest ooit heeft gedaan. Aangezien er geen medische oorzaak is, kan je het fenomeen enkel maatschappelijk verklaren. Dat vinden we vervelend, want dat is minder vatbaar. We zoeken noch de oorzaak van het probleem, noch de oplossing bij onszelf. Dan is het handig als een pseudowetenschappelijke diagnose kan worden

“ADHD wordt een levensstijl. We verdragen niet meer dat ons kind normaal begaafd is. Het moet naar de jeugdbeweging, twee avonden per week naar de voetbaltraining, en de andere avonden naar de muziekschool. Om van het weekend nog te zwijgen.”

Professor Paul Verhaeghe: “Als kinderen ongewenst gedrag vertonen, is het omdat ze in onze maatschappij ongewenst zijn.”

Professor Paul Verhaeghe: "De tijd die ouders gemiddeld met hun kroost doorbrengen, is nog een schamele 15%."

gesteld die vermijdt dat we een mea culpa moeten slaan. Vervolgens komt de farmacologie triomfantelijk het probleem oplossen met een pilletje. Een pilletje dat in veel gevallen niet werkt en zeker geen definitieve oplossing biedt."

Maar gedragsproblemen bestaan nu eenmaal wel, hoe lossen we ze op?

"Wat we weten, is dat de impact van de ouders op hun kinderen uiterst gering is geworden. De tijd die ouders gemiddeld met hun kroost doorbrengen, is nog een schamele 15%. De hete aardappel is doorgeschoven naar kinderopvang en onderwijs. De crèche en de school moeten alles op zich nemen en de kern

VEEL VOORKOMENDE GEDRAGSSTOORNISSEN

ADHD: Attention Deficit Hyperactivity Disorder of Aandachtstekort Stoornis met Hyperactiviteit

ADD: Attention Deficit Disorder

NLD: Non-verbal Learning Disabilities

CD: Conduct Disorder (Agressieve gedragsstoornis)

ODD: Oppositioneel Opstandige Gedragsstoornis (on gehoorzaamheid)

GB-Syndroom: Geen-Bodem Syndroom (hechtingsstoornis)

van de opvoeding zijn. Thuis lukt het blijkbaar niet meer om op te voeden. Het is te makkelijk om te verwachten dat de school het dan oplost. De school blijft, terecht, in de eerste plaats een plaats om te leren, niet om op te voeden! Het erge is dat leerkrachten mij melden dat ze in sommige klassen niet meer aan lesgeven toekomen, waardoor het niveau immens aan het zakken is. Ik heb onlangs licentiaatsthesisen beoordeeld en er is er geen enkele zonder dt-fout. Deze generatie studenten is niet dommer dan de vorige, maar een aantal basisvaardigheden hebben ze niet meer. En het courante antwoord daarop – 'dat spelling toch niet zo belangrijk is' – is te gek om los te lopen."

En toch staan kinderen onder druk.

"Ze worden eerder verdrukt, want ze krijgen geen plaats meer. Kijk maar naar de heisa omdat spelende kinderen op straat lawaai maken. Als kinderen op deze schaal ongewenst gedrag vertonen, is het klaarblijkelijk omdat ze in onze maatschappij ongewenst zijn. Kinderen zijn gebaat met een stabiele omgeving met een aantal beperkingen, regels en normen waaraan ze zich moeten houden. Nu verschillen de normen van thuis met die van de kribbe, de onthaalmoeder, de school of de sportclub. Eigenlijk moeten we toegeven dat de opvoeding niet meer thuis gebeurt, maar waar gebeurt ze dan wel? Overall een beetje en dus nergens, door allerlei volwassenen en nooit echt bindend. We verdragen niet meer dat ons kind 'maar' normaal begaafd is. Op de koop toe moeten ze zich niet alleen engageren voor de jeugdbeweging, ze moeten ook twee avonden per week naar de voetbaltraining, en de andere avonden naar de muziekschool. Om van het weekend nog te zwijgen. Geen wonder dat ze hyperactief zijn en aandachtsstoornissen krijgen. ADHD wordt een levensstijl."

Eigenlijk moeten kinderen zichzelf opvoeden?

"En dat is een illusie. Ik heb geen sluitend antwoord. Ik kan slechts vaststellen dat het antwoord dat we nu proberen te geven – 'gedragsstoornissen zijn een te behandelen ziekte' – het probleem veeleer in stand houdt. We moeten ons richten op de ruimere context waarin we zelf een en ander kunnen aanpakken. Meer aandacht aan onze kinderen schenken bijvoorbeeld. Als de helft van de kinderen een slaapttekort heeft, dan kan je daar als ouder iets aan doen. Als onze kinderen straks allemaal te dik worden, is het omdat ze thuis verkeerde voedingsgewoonten hebben geleerd en niet omdat ze aan 'obesitas lijden'. Daar kunnen ouders zelf iets aan doen. Of gaan we dit ook als een ziekte definiëren met een genetische grondslag? Dat is al te gemakkelijk."

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum